

σκώληξ Σαμοθρ. 3) Ὁ διαλείπων πυρετὸς Κύθηρ. 4) Πληθ. κατ' εὐφημ. οἱ ἐσθιόμενοι ὄρχεις τῶν ζώων Μακεδ. (Σέρρ.) Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀρχίδι 1.

ἀρχοντοπροικίζω ἐνιαχ. ἀρχοντοπροισίζω Σκῦρ. Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχοντας καὶ τοῦ ρ. προικίζω. Προικίζω τινὰ πλουσίως, ἐπὶ νύμφης: *Νὰ μὴ φέρεται μὲ τέτοιο τρόπο 'ς τὸν ἀφέντη της π' τ'ν ἀνάθρεψε τοαὶ τ'ν ἀρχοντοπροϊτῶσε.*

ἀρχοντορρίζι τό, ἀμάρτ. ἀρχοντουρρίζ' Λέσβ. Ἐκ τοῦ ἀμαρτ. οὐσ. ἀρχοντόρριζα ἢ ἐκ τῶν οὐσ. ἀρχοντας καὶ ριζίν. Οἰκία ἀρχοντική, οἰκία εὐγενοῦς, πλουσίου (οἰκία ἐν ἡ τρόπον τινὰ ἔχει ριζωθῇ ἢ ἀρχοντιά): Ἄσμ. Χίλια καλῶς οὐρίσσι 'ς αὐτὸ τ' ἀρχοντουρρίζι ποῦ μέσα κόρη κάθιτι, τοῦ σῶμα μασουρίζει (μασουρίζει = τυλίσσει εἰς τὰ μασούρια).

ἀρχοντοσέρνω Κύθηρ. ἀρχοντοσούρνω Πελοπν. (Κλουτσιοχ. Τρίκκ.) κ.ά.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχοντας καὶ τοῦ ρ. σέρνω. Κατάγομαι ἐξ εὐγενῶν, πλουσίων ἐνθ' ἄν.: Ἀρχοντοσούρνει ὁ δεῖνα Κλουτσιοχ. Συνών. ἀρχοντοφέρνω 1.

ἀρχοντοσόι τό, Θράκ. (Σαρεκκλ.) κ.ά. ἀρχονδοσόι Θράκ. (Αἰν.) ἀρχοντόσογο Ἀθῆν. Πελοπν. (Κορινθ.) ἀρχοντόσογο Κρήτ. Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρχοντας καὶ σόι. 1) Ἀρχοντική γενεά, γενεά εὐγενῆς, πλουσία ἐνθ' ἄν.: Τὸ σόι της εἶναι ἀρχοντόσογο καὶ δὲ δὴ δίνου νύφη σ' αὐτὸν Μάν. Βαστῆ ἀπ' ἀρχοντόσογο Κρήτ. Δὲ μιλεῖται, γιὰτ' εἶναι ἀπ' ἀρχοντόσογο Ἀθῆν. || Ἄσμ. Γυρεύ' ἀπὸν ἡγλή μιρζὰ κι ἀπὸν ἀρχονδοσόι Αἰν. 2) Ὁ ἐξ εὐγενῶν, πλουσίων καταγόμενος Θράκ. (Αἰν.)

ἀρχοντόσπιτο τό, σύνθη. ἀρχοντόσπιτο πολλαχ. ἀρχοντόσπιτο Σκῦρ. ἀρχοντιόσπιτου βόρ. ἰδιώμ. ἀρχονδοσπιτου πολλαχ. βορ. ἰδιώμ. Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρχοντας καὶ σπίτι. Οἰκία εὐγενοῦς, πλουσίου ἐνθ' ἄν.: Ἄσμ. Σαῖτι' ἀπ' ἀρχοντόσπιτο μ' ἔχει σαῖτιτεμένο κι ὅσοι γιαιοὶ γι' ἄν μ' ἔδανε μοῦ 'πανε πῶς δὲ γιαινω Κρήτ. — Ποίημ. Μαυροφοροῦν οἱ χωριανοί, μαυροφοροῦν μαννάδες καὶ κλείνου τ' ἀρχοντόσπιτα καὶ μοιρολόγια βγάζουν ἸΠολέμ. Χειμώνανθ. 158.

ἀρχοντοσυμπεθερεύω Ἰόνιοι Νῆσ. Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχοντας καὶ τοῦ ρ. συμπεθερεύω. Συνάπτω κηδεστίαν μετ' ἀρχοντικῆς οἰκογενείας, εὐγενοῦς, πλουσίας: Παροιμ. Ἀρχοντοσυμπεθερεύεις; κακὴ φωτιά ποῦ σ' ἔκαψε! (δυστυχῆς ὁ συμπεθερεύων μετ' οἰκογενείας ἀνωτέρας κοινωνικῆς τάξεως ἢ πλουσιωτέρας).

ἀρχοντοτράπεζο τό, Λεξ. Δημητρ. Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρχοντας καὶ τραπέζι. Τράπεζα πλουσία.

ἀρχοντούδισσα ἡ, Πελοπν. (Ἀράχ.) Ἐκ τοῦ ἀμαρτ. οὐσ. ἀρχοντούδα. Ἡ σύζυγος τοῦ ἀρχοντος, τοῦ εὐγενοῦς, τοῦ πλουσίου.

ἀρχοντούλλα ἡ, ΓΞενοπ. Ἰσαβέλλ. 10. Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχοντας καὶ τῆς καταλ. -ούλλα. Μικρὰ ἀρχόντισσα ἢ ἀρχοντοπούλλα. Ἡ λ. καὶ ὡς κύριον ὄν. Κύθηρ. Πελοπν. (Μάν.)

ἀρχοντούλλα τά, ἀμάρτ. ἀρχοντούλλα Κρήτ. (Μονοφάτσ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχοντας καὶ τῆς καταλ. -ούλλα, δι' ἣν ἰδ. -ούλλι. Εἶδος γεωμήλων.

ἀρχοντοφάει τό, Λεξ. Βλαστ. Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρχοντας καὶ φαεῖ. Πλούσιον γεῦμα.

ἀρχοντοφέρνω Ζάκ. Θήρ. κ.ά. — Λεξ. Αἰν. ἀρχοντοφέρνου Στερελλ. (Ἀγρίν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχοντας καὶ τοῦ ρ. φέρνω. 1) Ἐλκω τὸ γένος ἐξ εὐγενῶν, πλουσίων Ζάκ. Θήρ. Συνών. ἀρχοντοσέρνω. 2) Φαίνομαι ὡς εὐγενῆς, εὐπατρίδης, πλούσιος Λεξ. Αἰν. 3) Ὑποκρίνομαι τὸν εὐγενῆ, τὸν πλούσιον Στερελλ. (Ἀγρίν.): Παροιμ. Ἀρχοντοφέρνουμι κι κριμμ' δοντρώμι (ἐπὶ πτωχοῦ προσποιουμένου ὅτι εἶναι πλούσιος). Συνών. ἀρχοντοπιάνομαι 2, μεγαλοπιάνομαι.

ἀρχοντοφορεμένος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀρχοντοφορεμένος Μεγίστ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχοντας καὶ τοῦ φορεμένος μετοχ. τοῦ ρ. φορῶ. Ὁ ὡς πλούσιος ἐνδεδυμένος, ὁ καλῶς ἐνδεδυμένος.

ἀρχοντοφτωχὸς ὁ, Λεξ. Δημητρ. Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρχοντας καὶ φτωχός. Ἀρχοντοξεπεσμένος, ὁ ἰδ.

ἀρχοντοφυλάγω Λεξ. Δημητρ. Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχοντας καὶ τοῦ ρ. φυλάγω. Ἀνατρέφω ἀρχοντικῶς, εὐγενῶς: Τ' ἀρχοντοφύλαξε καὶ τὰ χεὶ χαϊδεμένα. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀρχονταναθρέφω.

ἀρχοντόχηρα ἡ, Πελοπν. (Μάν.) Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρχοντας καὶ χήρα. Πλουσία, εὐπορος χήρα.: Ἄσμ. Ἐγὼ εἶμ' ἀρχοντόχηρα | σ' τάρια καὶ λάδια νὰ πουλοῦ.

ἀρχοντοχώρα ἡ, Λεξ. Αἰν. Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρχοντας καὶ χώρα. Χώρα ὑπὸ πλουσίων οἰκουμένη.

ἀρχοντοχώρι τό, Λεξ. Αἰν. Δημητρ. Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρχοντας καὶ χωρίο. Χωρίον ὑπὸ πλουσίων κατοικούμενον. Ἀντίθ. διακονοχώρι.

ἀρχοντοχωριάτης ὁ, Θήρ. Θράκ. (Σηλυβρ.) Ἰόνιοι Νῆσ. (Ζάκ. κ.ά.) ἀρχοντουχωριάτης Θράκ. (Ἀδριανούπ.) ἀρχοντοχωριάτης Κεφαλλ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρχοντας καὶ χωριάτης. Νεόπλουτος χωρικός διατηρῶν τὴν προτέραν ἀγροικίαν ὑπὸ τὴν ἐπιτήδευσιν σεμινοπρεπείας ἐνθ' ἄν.: Γνωμ. Ἀρχοντοχωριάτης βρομοχώριατος Ἰόνιοι Νῆσ. Ἀρχοντοχωριάτης χοντρογάδαρος αὐτόθ.

ἀρχοντοχωριάτικα ἐπίρρ. Λεξ. Δημητρ. Ἐκ τοῦ ἐπίθ. ἀρχοντοχωριάτικος. Κατὰ τρόπον ἀνάγωγον: Μιλάει ἀρχοντοχωριάτικα.

ἀρχοντοχωριάτικος ἐπίθ. Λεξ. Δημητρ. Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχοντοχωριάτης. Ἀγροῖκος, χυδαῖος: Ἀρχοντοχωριάτικος τρόπος.

ἀρχοντυνέσκω Πελοπν. (Μάν.) Ἐκ τοῦ ἀρχόντυνα ἀορ. τοῦ ρ. ἀρχοντένω καὶ τῆς καταλ. -έσκω.

Γίνομαι πλούσιος. Καὶ μετβ. καθιστῶ τινα πλούσιον: *Ἡ δουλειὰ τοὺς ἀρχοντυνέσκει ὅλους τοὺς. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀρχοντένω.*

ἀρχοντυνίσκω ἀμάρτ. ἀρχοντυνίσκω Κύπρ.

Τὸ μεσν. ἀρχοντυνίσκω, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχοντύνω καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίσκω, ὡς καὶ κοντυνίσκω, μακρυνίσκω, πλυνίσκω κττ.

Γίνομαι πλούσιος, εὐπορος: *Μὲ τὲς κλειφές ἀρχοντυνίσκει. Μακάρι ν' ἀρχοντύνης. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀρχοντένω.*

ἀρχός ὁ, Β. Εὐβ. Θεσσ. Θράκ. (Ἀδριανούπ. Αἰν.) Κέρκ. (Ἀργυρᾶδ.) Μακεδ. κ.ά. — Λεξ. Βλαστ. 387.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀρχός.

1) Ἀρχων, ἡγεμὼν Θράκ. (Ἀδριανούπ. Αἰν.) Μακεδ.

2) Σύζυγος Β.Εὐβ. Θεσσ. Κέρκ. (Ἀργυρᾶδ.): Ἀσμ.

Ἀρχὸς μὲ τὴν ἀρχόντισσα σὲ μιὰ σκάλα ἀνέβαινε

Ἀργυρᾶδ.

ἀρχυρώτερα ἐπίρρ. ἀμάρτ. ἀρχυρώτερα Μακεδ. (Κοζ.)

Ἐκ συμφύρ. τῶν ἐπίρρ. ἀρχύτερα καὶ ὕστερώτερα.

Πρότερον, ἐνωρίτερον: *Γιατί δὲ μ' ἔγραψις ἀρχυρώτερα; Τὰ 'χου τ' ἀγγεῖα ἀρχυρώτερα π' τ' ἰσένα νὰ κρατοῦν ἀράδα. Συνών. ἀρχύτερα, νωρίτερα, πρωτύτερα.*

ἀρχύτερα ἐπίρρ. σύνηθ. ἀρχύτερα βόρ. ἰδιώμ. ἀρχύτερις (Ἐβδομ. 6,13,6).

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀρχύτερος. Διὰ τὸν τύπ. ἀρχύτερις πβ. σήμερα-σήμερις, ὕστερα-ὑστερις κττ.

Ἀρχυρώτερα, ὃ ἰδ., ἐνθ' ἀν.: *Πάμε μιὰ ὥρ' ἀρχύτερα. Νὰ φτάσωμε μιὰ ὥρ' ἀρχύτερα. Νὰ γλυτώσωμε μιὰ ὥρ' ἀρχύτερα τῇ δουλειᾷ μας. Γιατί δὲν ἦρθες ἀρχύτερα; Νὰ φύγετε ἀρχύτερα. Ἀρχύτερα ἦσαν ἀλλεῶς βαλμένα τὰ ἐπιπλα σύνηθ. Νὰ κινήσουν τὰ πλοῖα μίαν ἡμέραν ἀρχύτερις (Ἐβδομ. ἐνθ' ἀν.)*

ἀρχύτερος ἐπίθ. Λεξ. Περίδ. ἀρχυτέρος Θεσσ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρχή καὶ τῆς καταλ. -τερος.

Πρότερος, πρωτύτερος.

ἀρχωσυμπέθερος ὁ, Πελοπν. (Βρέσθ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀρχως, δι' ὃ ἰδ. ἀρχοντας, καὶ σὺμ-πέθερος.

Ὁ εὐγενής, ὁ πλούσιος συμπέθερος: Ἀσμ.

Ἀρχωσυμπέθεροι καὶ γραμματικοί,

γὰρ κοντοκαρτερεῖτε | ν' ἀποχαιρετίσω τ' ἀδερφούλλια μου.

- **ἄρω** κατάλ. σύνηθ.

Ἐκ ρημάτων προελεύσεως Ἰταλικῆς, οἶον ἀμολλάρω, φουμάρω κττ. ἀπεσπάσθη τὸ -ἄρω ὡς καταλ. παραγωγικῇ.

Δι' αὐτῆς σχηματίζονται ρήματα ἐξ ἐπιθέτων καὶ ρημάτων καὶ ἄλλων μερῶν λόγου, οἶον: *engagé-ἀγκαζάρω, ἀπολυτὸς-ἀπολυτάρω, ἀπολυῶ-ἀπολυάρω* κττ.

ἄρωμα τό, λόγ. σύνηθ. καὶ δημῶδ. Μπόβ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἄρωμα.

Εὐχάριστος ὁσμή, μυρωδιά: *Γλυκὸ εἶναι τὸ πεπόνι, ἀλλὰ δὲν ἔχει ἄρωμα. Τὰ λουλούδια δὲν εἶναι φρέσκα καὶ τοὺς ἔφυγε τὸ ἄρωμα. || Ποιήμ.*

Τῇ ραγισμένῃ του καρδιᾷ νὰ σχίσῃ γιὰ νὰ φύγουν

τῆς νεότητος του τ' ἄρώματα ποῦ δὲ χωροῦν 'ς τὸ μνημα

ΑΒαλαωρ. Ἔργα 3,232.

Τ' ἀγέρι πῆρεν ἄρωμα κι ὁ τόπος πῆρε χρῶμα

ΒΡώτας ἐν Ἀνθολ. Ἡ Ἀποστολίδ. 386.

ἄρωματίζω λόγ. σύνηθ.

Τὸ μεταγν. ἄρωματίζω.

Κάμνω τι ἀρωματῶδες δι' ἀναμειξέως οὐσίας εὐώδους: *Καφὲς ἀρωματισμένος μὲ καννέλλα* ΓΞενοπ. Μαργαρ. Στέφ. 111.

ἄρώματος ὁ, ΠΓεννάδ. 382 — Λεξ. Βλαστ. 454.

Πιθανῶς ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρωμα.

Τὸ φυτὸν εὐζωμον τὸ ἡμερον (*eruca sativa*) τῆς τάξεως τῶν σταυρανθῶν (*cruciferae*). Συνών. *ρόκα*.

Πβ. ἄζούματο. [**]

ἄρωνία ἡ, Ρόδ. κ.ά. ἄρανία Ρόδ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἄρωνία.

Τὸ φυτὸν ἄρον τὸ Διοσκορίδειον (*arum Dioscoridis*) τοῦ γένους τοῦ ἄρου (*arum*) τῆς τάξεως τῶν ἀρωδῶν (*araceae*) καὶ ἄλλα εἶδη τοῦ αὐτοῦ γένους, τὸ κολοκάσιον τοῦ Διοσκορίδου. Συνών. *βαλαντά, καστανά*. [**]

- **ἄς** κατάλ. παραγωγικὴ κοιν. -ἄ Τσακων. Θηλ. -οῦ κοιν. -ἄσα Πόντ.

Ἡ μεταγν. κατάλ. -ἄς, περὶ ἧς ἰδ. WSchulze ἐν Kuhn's Zeit. 33 (1895) 230 κέξ. ESchwyzer Griech. Grammat. 1,461. Πβ. ΓΧατζιδ. MNE 1,420 κέξ. καὶ 2,176 κέξ. ἐν Ἐπιστ. Ἐπετ. Πανεπ. 1 (1902/3) 133 κέξ. καὶ 9 (1912/3) 34, SPsaltes Grammat. byzant. Chron. 255 κέξ. καὶ SKapsomenakis Voruntersuch. zu einer Gramm. der Papyri 22.

Διὰ ταύτης σχηματίζονται οὐσιαστικὰ ἐξ οὐσιαστικῶν ἢ καὶ ρημάτων δηλοῦντα 1) Τὸν φέροντα ἢ φοροῦντα ἢ καθόλου τὸν ἔχοντά τι ἢ τοιοῦτόν τι παραπλήσιον, οἶον: *ἀμπέλι-ἀμπελάς, ἀποκοίλι-ἀποκοιλᾶς, ἀργαστήρι-ἀργαστηρᾶς, ἄρμενο-ἀρμενᾶς, βρακί-βρακᾶς, καλαμάρι-καλαμαρᾶς, μαχαίρι-μαχαιρᾶς, ποδᾶρι-ποδαρᾶς* κττ. 2) Τὸν ἔχοντά τι ἢ ὄντα τι καθ' ὑπερβολήν, οἶον: *ἀφτί-ἀφτιάς, γλῶσσα-γλωσσᾶς, δόντι-δοντιάς, μάτι-ματιάς, μύτη-μυτιάς, παλληκᾶρι-παλληκαρᾶς, χεῖλη-χειλᾶς* κττ. 3) Τὸν τρώγοντα καὶ ἐν γένει ἀγαπῶντά τι καθ' ὑπερβολήν, οἶον: *ἀλάτι-ἀλατιάς, ἄντερο-ἄντερᾶς, γυναικα-γυναικᾶς, κρέας-κρεατιάς, μακαρόνι-μακαρονᾶς, φαεῖ-φαγᾶς* κττ. 4) Τὸν πωλοῦντά τι, οἶον: *ἀλάτι-ἀλατιάς, ἀλεύρι-ἀλευρᾶς, ἀπίδι-ἀπιδᾶς, γάλα-γαλατιάς, κάστανο-καστανᾶς, ξύλο-ξυλᾶς, τυρί-τυρᾶς, ψωμί-ψωμᾶς* κττ. 5) Τὸν κατασκευάζοντά τι, οἶον: *ἀλεύρι-ἀλευρᾶς, ἀμάξι-ἀμαξᾶς, ἀρίδα-ἀριδᾶς, καθρέφτης-καθρεφτιάς, κανάτι-κανατιάς, μετάξι-μεταξᾶς, πάπλωμα-παπλωματιάς, πηγᾶδι-πηγαδᾶς* κττ. 6) Τὸν καθόλου ἀσχολούμενον, τὸν ὄντα συχνὰ περὶ τι, οἶον: *ἀλάτι-ἀλατιάς, ἄλογο-ἀλογᾶς, ἀμάξι-ἀμαξᾶς, ἀμπέλι-ἀμπελάς, ἀξινάρι-ἀξιναρᾶς, ἀπόχη-ἀποχᾶς, ἀρκούδα-ἀρκουνδᾶς, πέτρα-πετρᾶς, σφουγγάρι-σφουγγαρᾶς* κττ. 7) Τὸ ὄργανον, οἶον: *ἀρμέγω-ἀρμεγᾶς*.

- **ας** κατάλ. παραγωγικὴ κοιν.

Ἐκ τῆς μεγεθ. καταλ. -α, δι' ἣν ἰδ. -ος, προσθήκη τοῦ δηλωτικοῦ τοῦ ἄρσεν. γένους -ς.

Διὰ ταύτης σχηματίζονται οὐσιαστικὰ ἐξ οὐσιαστικῶν δηλοῦντα 1) Τὸν ἔχοντα εἰς μέγαν βαθμὸν τὸ ὑπὸ τῆς ρίζης σημαινόμενον, οἶον: *δόντα-δόντας, κεφάλα-κεφαλᾶς, κοιλάρα-κοιλάρας, πανταλὸνα-πανταλόνας, ποδᾶρα-ποδαράς, σαχλαμάρα-σαχλαμαράς* κττ. 2) Τὸν ὁμοιάζοντα πρὸς τὸ ὑπὸ τῆς ρίζης σημαινόμενον, οἶον: *ἀρσενικούλλι-ἀρσενίκουλλας, κολοκύθα-κολοκύθας, σανίδα-σανίδας, σταφίδα-σταφίδας, χουλιᾶρα-χουλιᾶρας, ψαλίδα-ψαλίδας* κττ.

ἄς μόρ. παρακλυσματικὸν κοιν. καὶ Ἀπουλ. Καπ. (Σινασσ. κ.ά.) Πόντ. (Ἄμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Κρώμν. Οἶν. Ὀφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) ἄς Καπ. Μακεδ. (Κοζ.) ἄ Καπ. Τσακων. ἔς Χίος (Μεστ.) 'ς Καπ. Κάφρ.

